ארבעה אחין פרק שלישי יבמות לא.

כיון דקא מצרכת חליצה מידע ידעי דחומרא בעלמא הוא א"ה גירושין נמי ליתני וליצרכה חליצה ומידע ידעי דחומרא בעלמא הוא אם אתה אומר חולצת מתייבמת הכא נמי אם אתה אומר חולצת מתייבמת ותתייבם ואין בכך כלום אחזקה קא קיימא איתיביה אביי [א]נפל הבית עליו ועל בת אחיו ואין ידוע איזה מהם מת ראשון צרתה חולצת ולא מתייבמת אמאי הכא נמי נימא אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת ומספק אתה בא לאוסרה אל תאסרנה מספק וכי תימא ה"נ לחומרא חומרא דאתי לידי קולא הוא שאם אתה אומר חולצת מתייבמת גירושין דשכיחי גזרו בהו רבנן [ב]מפולת דלא שכיחי לא גזרו בהו רבנן אי נמי גירושין דקיימא ערוה דקא מוכח וצרתה קמצרכת לה חליצה אמרי קמו ביה רבנן בגיטא דגיטא מעליא הוא ואתו לייבומי לצרה מפולת מי קמו בהו רבנן במפולת וגבי גירושין מי לא תנן והתנן [ג][א]היתה עומדת ברה"ר וזרקו לה קרוב לה מגורשת קרוב לו אינה מגורשת מחצה על מחצה מגורשת ואינה מגורשת ואמרינן למאי הלכתא דאי כהן הוא אסורה ליה ואי ערוה היא צרתה בעיא חליצה ולא אמרינן שאם אתה אומר חולצת מתייבמת הא איתמר עלה [ד]רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו הכא בשתי כיתי עדים עסקינן אחת אומרת קרוב לה ואחת אומרת קרוב לו דהוה ליה ספיקא דאורייתא ומתניתין דהכא בכת אחת דה"ל ספיקא דרבנן וממאי דמתניתין דהכא בכת אחת דומיא דקדושין מה קדושין בכת אחת אף גרושין בכת אחת וקדושין גופייהו ממאי דבכת אחת דלמא בב' כיתי עדים אי בב' כיתי עדים תתייבם ואין בכך כלום קיימי עדים וקאמרי קרוב לה ואת אמרת תתייבם ואין בכך כלום ותו בשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן היא דאמרי' אוקי תרי לבהדי תרי ואשה אוקמה אחזקה מידי דהוה אנכסי דבר שטיא [ה]דבר שטיא זבין נכסי אתו בי תרי ואמרי כשהוא חלים זבין ואתו בי תרי ואמרו כשהוא שוטה זבין ואמר רב אשי [ו]אוקי תרי להדי תרי וארעא

כיון דקמצרכת חליצה לצרה מידע ידעי. דקידושי דבת אחיו לאו קידושין והאי דלא מתייבמת צרתה חומרא בעלמא הוא: **ליתני.** ספק קרוב לו: **מידע ידעי דחומרא בעלמא הוא.** כלומר אי חיישת דלא לימרו אינשי מדחלצה ודאי גירושין גמורין נינהו דאי קדיש לה למגורשת איניש דעלמא והדר קדיש לאחותה דקמייתא (א) קדיש דבתרייתא לאו קידושין לא תיחוש להכי דמדלא מתייבמת צרתה מידע ידעי דחליצה חומרא בעלמא הוא: **מתייבמת.** וקמייבם צרת ערוה דאוקמה אחזקה ופגע בכרת: **הכא נמי.** גבי קידושין אמאי חולצת הא אתי לייבומי ודלמא קידושי ערוה קידושי הוו וקמייבם לצרת ערוה: **אחזקה קיימא.** בחזקת היתר לייבם: **ועל בת אחיו.** והיא אשתו צרתה חולצת לא מיפטרא בלא כלום משום צרת ערוה שמא היא מתה ראשונה ואח"כ מת הוא ותנן וכולן אם מתו העריות קודם לבעליהן צרותיהן מותרות בפ"ק (ו): **ולא מתייבמת.** שמא הוא מת ראשון והויא לה הך צרת בתו: ה"ג **חומרא דאתי לידי קולא הוא שאם אתה אומר חולצת מתייבמת: גזרו בהו רבנן.** דספק גירושין בערוה לא תחלוץ הצרה שאם אתה אומר חולצת מתייבמת: **דקיימא ערוה.** קמן וקמוכחת דהכל רואין שזו צרת ערוה היתה ואתה מצרכת חליצה אתו למימר קמו ביה רבנן בגיטא וגיטא מעליא הוא ואין זו צרת ערוה ואתא לייבומי: **אבל מפולת.** א"נ מצרכת לה חליצה מי אתי למימר קמו בהו רבנן במפולת אלו הדיינים המצריכים אותה חליצה נביאים הם וידעו שהיא מתה ראשונה דליתי לייבם לצרה ומידע ידעי דהאי דחלצה משום ספיקא היא: **קרוב לו כו'.** מפרש במסכת גיטין (ז): **למאי הלכתא.** קתני מגורשת: **דהוי לה ספיקא דאורייתא.** כיון דתרי אמרי קרוב לה לא מצי לאוקמי צרה אחזקה ולמיפטרא לעלמא בלא חליצה: **ומתני' דהכא בכת אחת.** עד אומר קרוב לו ועד אומר קרוב לה הלכך בקידושין הוא דאיכא למיתלייה משום דבחזקת היתר לייבם קיימא ומשום עד אחד דאמר קרוב לה לא מפקינן לה מחזקה וחלצה אבל בגירושין ליכא למתלייה דבחזקת היתר לשוק קיימא ועד א' דאמר קרוב לה בעי לאפוקי מחזקה וכיון דליכא עדות שלם אזלינן לקולא וקא מוקמינן אחזקה ולא בעיא חליצה שאם אתה אומר חולצת מתייבמת: **אף גירושין בכת אחת.** כלומר אי הוה תני להו דע"כ הוה מיתוקמא דומיא דקידושין משום הכי לא תני לה: הכי גרסינן **וקידושין גופייהו ממאי דבכת אחת דלמא בשתי כיתי עדים אי בשתי כיתי עדים תתייבם צרתה ואין בכך כלום קיימי עדים ואמרי קרוב לה ואת אמרת תתייבם ואין בכך כלום ותו בשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן הוא דאמרינן אוקי תרי כו'.** והכי פירושו אי בשתי כיתי עדים לא הוה תני ולא מתייבמת אלא תתייבם ואין בכך כלום דהא אוקמת אחזקה דמותרת לייבם הואי ופרכינן קיימי עדים כו' והאמרת שתי כיתי עדים ספיקא דאורייתא היא ותו בשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן הוא ובגירושין גופייהו אע"ג דכת אחת אומרת קרוב לה לא הוה לן לאפוקי מחזקת היתר לשוק כיון דאיכא כת אחריתי דאמרה קרוב לו ואמאי קתני חולצת. ואית דמפרשי הכי אי בשתי כיתי עדים מי הוה אמרינן לעיל בספק קידושין תתייבם ואין בכך כלום קיימי עדים ואמרי קרוב לה ומקודשת ונעשית הראשונה צרת ערוה ואת אמרת תתייבם אלא ודאי בכת א' ומשום דליכא אלא חד דאמר קרוב לה אמרינן אוקי צרה אחזקתה דשריא ליבם וכך שמעתי וקשה בעיני משום דמייתי סייעתא למילתיה מדנפשיה דההוא תתייבם ואין בכך כלום דלעיל הוא גופיה פירש הכי:

תנא

למאן דחייש לספק דרוסה כדאמר בריש אלו טרפות (חולין דף מג. ושם) ואלו שנכנס לבנין השוורים ופסק התם אמימר(ח) הלכתא דחוששין לספק דרוסה אע"ג דאמרינן התם איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי מ"מ מסתברא טעמא לאיסורא טפי מלהתירא מדע דהא בספק כלבא ספק שונרא אמרינן התם (דף נג:) אימור כלבא אפי' לשמואל דחייש לספק דרוסה: **הכא** נמי אם אתה אומר חולצת מתייבמת. תימה דמעיקרא פריך ואל תאסרנה מספק ורוצה להתירה לייבם לכתחילה והשתא פריך דאפילו חליצה לא תיבעי גזרה שמא תתייבם ויש לומר דהכא הכי קאמר מה מועיל שאתה אוסרה לייבם וכיון דחולצת יבוא מתוך כך לייבם ומשני דחולצת ממה נפשך ואם יבא באקראי בעלמא לייבם אין בכך כלום: **נפל** הבית וכו'. כאן יש תימה אמאי חשיב לה טפי בחזקת היתר לשוק מלייבם דהא קמן שניהם מתו וכן יכול להיות שהיא מתה תחלה כמו הבעל וי"ל דמשום הכי חשיב לה טפי בחזקת היתר לשוק מלייבם משום דבמיתת הבעל משתריא לשוק אבל במיתת הערוה אינה ניתרת לייבם עד שימות הבעל עמה: **ואין** ידוע איזה מהם מת ראשונה. קסבר האי תנא דמיתה מפלת:

(ב) **למאי** הלכתא. תימא דמשנה זו בגיטין בהזורק (דף עח.)(ט) ולא מסיק התם בגמרא למאי הלכתא: **אי** בשתי כיתי עדים תתייבם ואין בכך כלום. פ"ה דחוק הוא דאין עלה על דעת המתרץ לומר כן ועוד דבספרים ישנים גרס ודלמא והוא מוחק וגרס ותו ונראה לר"י דה"פ דומיא דקידושין וקידושין משמע ליה דמיירי אף בכת אחת ואע"ג דבכת אחת דאורייתא מתייבמת כיון דבב' כיתי עדים הויא ספיקא דאורייתא גזרו רבנן שלא תתייבם בכת אחת אטו ב' כיתי עדים ופריך וקידושין גופייהו ממאי דמיירי בכת אחת דלמא דוקא בב' כיתי עדים אבל בכת אחת מותרת להתייבם ולא גזרינן אטו ב' כיתי עדים משום דב' כיתי עדים גופייהו הויא ספיקא דרבנן ומדאוריית' מתייבמת דמוקים לה אחזקה אלא מדרבנן חולצת ולא מתייבמת לחומרא דווקא בשתי כיתי עדים אבל בכת אחת לא החמירו ומוכיח דשתי כיתי עדים ספיקא דרבנן כמו שמפורש לבסוף והשתא קאמר אי בב' כיתי עדים דוקא אתה רוצה להעמידו אבל בכת אחת מתייבמת ולא גזרינן אטו שתי כיתי עדים דשתי כיתי עדים גופייהו אינה חולצת אלא לחומרא ואם תתייבם אין בכך כלום והיכי מצינן למימר דתתייבם ואין בכך כלום (ג) קיימי עדים ואמרי כו' ומסיק ודלמא בשתי כיתי עדים גופייהו הויא ספיקא דרבנן כמו שהקשה בתחלה והשתא לפי מסקנא זו בקידושין בכת אחת שריא להתייבם ומיהו ודלמא בעלמא קאמר ועוד אר"י דמלינן לפרש דמשמע ליה דבקידושין איירי בכת אחת משום דבשתי כיתי עדים לא איצטריך דפשיטא שהוא ספיקא דאורייתא ותנן לה בגיטין (ג"ז שם) גבי ספק גירושין דחולצת אבל (ד) אי הוה בקידושין איירי בשתי כיתי עדים הוה איירי נמי בגירושין בשתי כיתי עדים אע"ג דלא איצטריך וכבר תנן לה בגיטין ולהכי קאמר דומיא דקידושין דקידושין נמי בכת אחת ופריך וקידושין גופייהו דלמא בשתי כיתי עדים דשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן וכת א' ושתי כיתי עדים הכל הוה שוה שהכל ספיקא דרבנן כדמפרש ואזיל: **שתי** כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן. וא"ת וכיון דמסקינן דבשתי כיתי עדים הוי ספיקא דרבנן למה דחקו רבה ורב יוסף לאוקמי

ההוא

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פ"ה מהל' גירושין הלכה יג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קלט סעיף יג:

כח ב מיי' פכ"ט מהל' מכירה הלכה ה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן רלה סעיף כא בהג"ה:

◆

תוספות ישנים

שאם אתה אומר חולצת מתייבמת. וא"ת לעיל שאמרנו כפי כלל חולצת ולא מתייבמת אמאי לא אמרינן שאם אתה אומר חולצת מתייבמת. וי"ל דהתם נמי אינה אסורה לייבם אלא מדרבנן וא"כ תתייבם ואין בכך כלום כדאמר הכא. וא"ת ולר' שמעון דאסר שתי אחיות בזיקה מדאורייתא וכשהאחת איסור מצוה אמרינן לעיל חולצת ולא מתייבמת ואמאי לא גזרינן שאם אתה אומר חולצת מתייבמת דהא מדאורייתא היא וא"ת לומר תתייבם ואין בכך כלום. וי"ל דאחיות בזיקה והאחת איסור מצוה מלתא דלא שכיחא היא ולא גזור בה רבנן: נפל הבית עליו ועל בת אחיו וכו' ואמאי נימא אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת. וא"ת אדרבה נימא בחזקת היתר לייבם שמתה הערוה מתחלה מספק אתה בא לאוסרה לומר שמת האיש קודם ואל תאסרנה מספק וי"ל דסברא הוא להחזיקה בחזקת היתר לשוק יותר מלייבם משום דלשוק משתריא במיתת הבעל לבד אבל להתירה לייבם צריך מיתת הבעל והערוה: ומתניתין דהכא ממאי דבכת אחת. נראה דלמתני' קפריך אמאי נקט מלתיה בכת אחת. ומ"ה גזרינן חליצה אטו יבום והחליצה היא חומרא בעלמא ליתני בשתי כתי עדים והוי החליצה כדין ולא נגזור אטו יבום ומשני משום דבעי למתני קדושין דמשום גירושין לא תנייה דהא כבר תנינן לה בגיטין אלא משום קדושין תנינן לה וא"כ צריך למתני דומיא דקדושין דמיירי בכת אחת:

מסורת הש"ס

א) לקמן מז., ב) [עירובין סג: וש"נ], ג) גיטין עח., ד) [שם:], ה) כתובות כ., ו) [לעיל ג:], ז) [דף עח.], ח) [חולין נג:], ט) [עי' תוס' ב"ב קסט: ד"ה בחזקה].

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מידע וכו' דקמייתא קידושין דבתרייתא: (ב) תוס' ד"ה ואמרי' למאי הלכתא: (ג) ד"ה אי בשתי וכו' ואין בכך כלום והא קיימי עדים: (ד) בא"ד אבל אי בקידושין הוה מיירי וכו' דכבר תנן לה וכו' דקידושין מיירי נמי בכת אחת:

◆

מוסף רש"י

נפל הבית עליו ועל בת אחיו. שהיא אשתו, ספק הוא מת תחלה ונפלו שתיהן לפני אחיו ופוטרת צרתה משום צרת הבת, ספק בת אחיו מתה ראשונה ובשעת נפילה ליבם לא הואי צרתה צרת ערוה, דתנן (לעיל ב:) וכולן אם מתו או מיאנו צרותיהן מותרות (לקמן סז.). דבר שטיא זבין נכסי. מכר קרקעותיו (כתובות כ:). חלים. בריא (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com